

5. Публічна історія в Україні: у пошуках консенсусу – ZN.ua
6. Що таке «публічна історія»? – The Ukrainians

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-299-2-23>

TRAINING OF SPECIALISTS IN THE FIELD OF HISTORY IN VOLYN IN 1946 – 2022

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІСТОРІЇ НА ВОЛИНІ У 1946–2022 РР.

Yarosh Y. B.

*Doctor of Political Sciences, professor,
Dean of Faculty of History, Political Science and National Security,
Lesya Ukrainka Volyn National University
Lutsk, Ukraine*

Maleonchuk G. O.

*PhD in History,
Associate Professor of the Department of History of Ukraine
and Archeology
Lesya Ukrainka Volyn National University
Lutsk, Ukraine*

Ярош Я. Б.

*доктор політичних наук, професор, декан факультету історії,
політології та національної безпеки
Волинського національного університету імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Малеончук Г. О.

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України та археології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

З другої половини 1940-х рр. центром підготовки кадрів у галузі історії на Волині став Луцький учительський інститут. Початково підготовка учителів історії здійснювалась у структурі історико-

філологічного відділення, що функціонувало до 1951 р. Навчання тривало два роки, студенти здобували кваліфікацію вчителя історії 5–7 класів [2, с. 21]. Луцький учительський інститут реорганізовано у педагогічний постановою Ради міністрів Української РСР від 25 вересня 1951 р. Із лютого 1952 р. навчальний заклад офіційно почав іменуватись «Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки». Починаючи з 1951/1952 навчального року, підготовка вчителів тривала чотири роки [2, с. 22]. 1951 р. історико-філологічне відділення було реорганізовано у самостійний структурний підрозділ – історико-філологічний факультет [2, с. 162]. Із 1956/1957 навчального року на факультеті готували вчителів за спеціальностями: українська мова, українська література та історія; російська мова, російська література та історія. У 1969 р. відбулася знакова подія у підготовці вчителів історії на Волині: у структурі Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки було виокремлено історичний факультет як самостійний навчальний та науковий підрозділ (з такою назвою факультет функціонував до 2017 р.) [2, с. 163]. У вересні 2017 р. історичний факультет було реорганізовано у факультет історії, політології та національної безпеки [8].

На сучасному етапі підготовка фахівців в галузі історії у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється за двома спеціальностями 032 Історія та археологія та 014 Середня освіта (Історія) на першому (бакалаврському), другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти. За спеціальністю Історія та археологія реалізовується освітньо-професійна програма «Історія, європеїстика, археологія». За результатами навчання здобувачам вищої освіти присвоюється кваліфікація «Історик, археолог, фахівець з європеїстики» (бакалавр) та «Історик, викладач історії» (магістр). Здобути науковий ступінь доктора філософії можна за освітньо-науковою програмою «Історія та археологія». За спеціальністю Середня освіта (Історія) навчання проводиться на освітньо-професійній програмі «Середня освіта. Історія, правознавство». За підсумками чотирьох річного навчання на бакалавраті можна отримати кваліфікацію «Вчитель історії та правознавства закладу загальної середньої освіти»; після завершення магістратури – «Вчитель історії та правознавства закладу загальної середньої освіти. Викладач фахової передвищої, вищої освіти» [8].

Підготовка фахівців в галузі історії на факультеті історії, політології та національної безпеки заснована на залученні до освітнього процесу висококваліфікованих спеціалістів, акцентуванні уваги здобувачів вищої освіти до наукової роботи, якісній практичній підготовці та

наданні можливостей для формування індивідуальної траєкторії навчання, реалізації права на академічну мобільність.

Випусковими кафедрами з підготовки істориків на факультеті є кафедри історії України та археології та всесвітньої історії. Усі штатні науково-педагогічні працівники яких мають наукові ступені кандидата чи доктора історичних наук. За роки роботи науковців на факультеті вже сформовано наукові школи Барана В. К., Кучерепи М. М., Карліної О. М., Гаврилюк С. В. До реалізації освітнього процесу залучаються практики в галузі, професіонали з досвідом роботи в закладах освіти, наукових установах, музеях [8].

У вересні 2021 р. створено Раду роботодавців при факультеті. Основними завданнями Ради є надання рекомендацій щодо вдосконалення освітніх програм і навчальних планів за спеціальностями факультету у відповідності до вимог роботодавців; сприяння в отриманні студентами факультету досвіду роботи через підтримку організації виробничої практики/стажувань; допомога факультету у залученні практикуючих фахівців до роботи зі здобувачами вищої освіти, викладання та обміну досвідом; сприяння поглибленню профорієнтаційної діяльності факультету історії, політології та національної безпеки [7].

Здобувачі освіти беруть участь в заходах, організованих Товариством аспірантів та студентів факультету, мають можливість публікації у фаховому виданні з історії та археології – часописі «Літопис Волині», що видається на факультеті з 2001 р. [4]

Для якісної підготовки фахівців на факультеті функціонують Музей археології (з 1977 р.), Музей етнографії Волині та Полісся (з 1996 р.), Навчально-наукова лабораторія «Центр українсько-польських досліджень» (з 2006 р.), Археоцентр (з 2022 р.) [8].

У 2020 р. вперше на факультеті започатковано здобуття освіти з елементами дуальної освіти. 4 червня 2020 р. відбулося підписання угоди про здобуття вищої освіти з використанням елементів дуальної форми навчання між Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки в особі ректора Анатолія Цюся, Державним історико-культурним заповідником в місті Луцьку в особі директора Державного історико-культурного заповідника Павла Рудецького та десятима студентами третього курсу факультету історії, політології та національної безпеки. Програма практичного навчання на робочому місці передбачає пам'яткоохоронну роботу: ознайомлення із пам'ятками історико-культурної спадщини історичної частини Луцька, складання історичних довідок, архітектурні обміри, роботу із обліковою документацією на пам'ятки; юридичну пам'яткоохоронну роботу, наукову роботу, наукову роботу з музейного будівництва:

можливість створення загально-тематичних експозицій на об'єктах заповідника; археологічні дослідження: можливість здобуття унікального досвіду при археологічних дослідженнях Палацу Вітовта у Луцькому замку, підземеллях Кафедрального Собору Святих Апостолів Петра і Павла, культових та світських споруд історичної частини Луцька [6]. Наступного року такі тристоронні договори були підписані 14 студентами, у 2022 р. вже 22 студента навчаються з елементами дуальної освіти.

Міжнародна діяльність в діяльності факультету має одне з пріоритетних значень. Своє право на академічну мобільність студенти-історики успішно реалізують в Республіці Польща (Поморська академія в м. Слупськ, Еразмус+) [3].

Важливою складовою атестації наукових кадрів на факультеті стала діяльність Спеціалізованої вченої ради К 32.051.03 з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальностями 07.00.01 – історія України, 26.00.05 – Музезнавство. Пам'яткознавство [1] (діяла впродовж 2008 – 2019 рр.). Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 у Волинському національному університеті імені Лесі Українки утворено спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук: Д 32.051.03 зі спеціальностей 07.00.01 «Історія України», 07.00.02 «Всесвітня історія» [5].

Факультет історії, політології та національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки є центром підготовки фахівців у галузі історії починаючи з 1946 р. За історію його діяльності було сформовано механізм організації якісного освітнього та наукового процесу, що засвідчується випуском кваліфікованих конкурентних кадрів.

Література:

1. 75 років успішної історії факультету історії, політології та національної безпеки / Упоряд. Я. Б. Ярош, В. К. Баран, В. А. Білик, С. В. Гаврилюк, О. М. Дмитренко, О.М. Каліщук, В. В. Надольська, Л. А. Понедельнік, Л. В. Стрільчук, О. Б. Ярош. Луцьк, 2021. 104 с.

2. Волинський національний університет імені Лесі Українки / під кер. С. Гаврилюк. Луцьк, 2010. 183 с.

3. Звіт про діяльність факультету історії, політології та національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки у 2022 р.

4. Літопис Волині. URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/home> (дата звернення: 24.03.2023).

5. Наказ Міністерства освіти і науки України № 894 «Про рішення з питань присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань та внесення змін до деяких наказів Міністерства освіти і науки України»

від 10.10.2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-rishen-atestacijnoyi-kolegiyi-ministerstva10102022> (дата звернення: 14.03.2023).

6. Петрушко А. Студенти-історики Лесиного вишу зможуть поєднувати навчання з роботою в Історико-культурному заповіднику. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/articles/studenti-istoriki-lesinogo-vishu-zmozhut-poiednuvati-navchannya-z-robotoyu-v-istoriko> (дата звернення: 22.03.2023).

7. Положення про раду роботодавців факультету історії, політології та національної безпеки. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-istoriyi-politologiyi-ta-natsionalnoyi-bezpeky> (дата звернення: 20.03.2023).

8. Про факультет. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-istorii-politologii-ta-nacionalnoi-bezpeki> (дата звернення: 20.03.2023).